

CSAK KÖZÖSSÉGI ALAPON

Ismét. Mivel immár két hónapja jelennek meg folyamatosan beszélgetésekre és vitára ingerlő cikkek a Szegedi Egyetem hasábjain, melyek témája: érdekeink minél zökkenőmentesebb érvényre juttatása. A probléma annyira közérdekű, hogy én sem tudok ellenállni, s szeretném néhány gondolatomat közléni.

A vitában eddig minden hozzászóló elmondta a véleményét egy-egy konkrét területről. Ezért a magam vesszőparipájaként szeretnék néhány szót szólni a **tanárszéki hallgatói képviselők (THK) hálózatáról**. Ezt a rendszert a SZOTE KISZ-szervezete néhány év óta több-kevesebb sikerrel működteti a tanulmányi munkacsoporttal szoros egységben. A lényegét szolgáló formái, szervezési kérdések vonatkozásában ők jelentik az intézményes kapcsolatot a hallgatók és az oktatók között. Lényegében az oktatás hatékonyabbá tételért munkálkodnak.

Közvetítő szerep

E közvetítő szerep egyrészt nagyfokú pontosságot, másrészt nyíltságot (esetenként bátorságot), diplomatikusságot igényel. Többnyire a hiányosságok is ezen a területen mutatkoznak. Általában a hallgatói érdekek adekvát továbbítása a tanszékhez szorosan csorban. Ennek több oka van. A szubjektív ok: az a gyakran óriási **tekintélykülönbség**, amely a hallgatók képviselője és a tanszékvezető professzor között van; valamint az **esetleges retorzióktól való féltel**. Az objektív akadályok között szerepel az információáramlás akadályozása. Ez egyrészt a THK-s rendszer **laza testületi felépítéséből** következik, másrészt abból, hogy egy-egy képviselő — az évfolyam tömegéhez képest — rendkívül kis tömegben (többnyire csak egy csoportban) tájékozott. Objektív körülmény, hogy a THK-s aktivisták nem ismerik eléggé saját mozgási körük határait, ezért sokszor a **kelletlenül bizonytalanabbak**.

Előadás, technika, vizsga

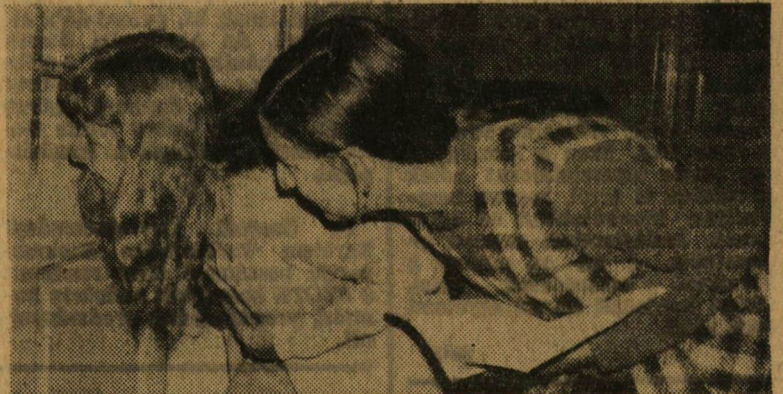
A hallgatói képviselő a diákokat érintő összes tanulmányi kérdésben kinyilváníthatja véleményét. Így például a tananyag megválasztásában. Pontosabban kérheti, hogy a számonkérendő anyag a gyakorlat követelményeinek feleljen meg, s lehetőleg kevés „diszítő”-kiegészítő elemet tartalmazzon. A tudomány előrehaladtával amortizálódott ismeretektől tisztítsák meg az illető studiumot. Ez néhány tantárgy esetében nem is csekélység, s enyhíthetne a túlterheltségen.

Pontos kérdés a **tananyag hallgatókhoz juttatásának minősége**. Ennek egyik formája az **előadás**, melynek szakmai színvonalához kevésbé külsődleges tényezőkhöz annál inkább hozzá kell szólnia a hallgatóknak — **Bátyi Zoltán** véleménye ellenére. A jó előadás minimális előfeltétele az érthető artikuláció, a kellő hangerő, a mondanivaló értelmes egész mondatokba foglalása, valamint — a jó jegyzetelhetőség kedvéért —

a tartalmi **egységek, egységes váz, vázlat követése**. A **technika** segítségünkre van: hangerősítéssel, diavetítővel a legtöbb tantszem rendelkezik. Am ez sem old meg mindent, mert a mikrofont legtöbbször az használja, akinek enélkül is értenék a hangját. Ehhez a kérdéskörhöz tartozik a **gyakorlatok színvonala**, a gyakorlati idő kihasználtsága. Azt hiszem az általános orvostudományi karon az egyhánapos gyakorlatok egy részére érvényes az a mondás, miszerint: a kevesebb több lenne!

Továbbmenvő, az **ismeretek számonkérésének módszere** némelykor befolyásolhatja a hallgatói teljesítményt. Jól ismert kifogás a hagyományos vizsgáztatással szemben, hogy irrális, mert szubjektív, s a hatalmas anyagrészekből csupán egy vagy

közönyösség”; 3. az önbizalom, a tapasztalat hiánya; és végül 4. a deklarált ok nélküli megtorlástól való féltel. Ezek a tényezők már nemcsak az érdekvédelemtől függenek, s hatásuk nem kizárólag az érdekvédelemre vonatkoznak. Más területre lépünk: arra, amely az alapokat szolgáltatja az érdekvédelmi munkához, amely szoros kapcsolatban van a demokratizmussal, az aktív közéletiség érvényesítésével. S mindennek nyilvánvaló bázisa a könnyen mozgatható, harmonikusan funkcionáló közösség. A jó közösség az érdekvédelmi munkának **minimális alapfeltétele**. Az egységes érdekek ki sem alakulhatnak olyan csoportban, ahol a tagok egyéni érdekeinek, egymással szembeni féltékenységüknek a prevalenciája elnyomja az egységesített tendenciákat. S ha nincs

két kérdést tesznek föl: tehát nagy szerepe van a szerencsének. Ezek érthető, könnyen belátható indokok. Kevésbé világos, hogy az AOK-n bevezetett **integrált vizsgáztatási rendszer** miért nem teszi a hallgatóknak, hiszen egy vizsgán majdnem száz kérdésre kell válaszolniuk, s azok értékelése maximálisan objektív. **Valószínűleg a lebonyolításban van a hiba**. A kérdések túlságosan speciálisak, zömükben nem az általános alapismeretekre irányulnak, hanem a különlegességre. Továbbá, a pontszámok érdemjegyre váltásának határait — a vizsga után — egy „hallgatói feletti erő” jelöli ki. Azt nem hiányolhatják, hogy a hallgatók ki vannak zárva a pontszámok megállapításából, inkább azt az evidenciát, hogy adott teljesítmény (pontszám) kifejezve meghatározott érdemjegyet eredményezzen, a vizsgán elért átlagos eredménytől függetlenül. A módszer — véleményünk szerint — **fejletlen**: már bevezették a tesztlapok hallgatók általi ellenőrzhetőségét.

Alapfeltétel: a közösség

A jobb sorsra érdemes THK-s hálózat feladata tehát nagyon sokrétű. Nem is csoda, hogy vannak hiányosságok, a baj inkább az, hogy kevés fejlődést látunk. Egyik — eddig még nem említett oka ennek: a **hallgatók részéről kétségtelenül megnyilvánuló közöny**, amely a következő hibákból ered: 1. A kérések, kérdések előterjesztését követő frusztrációs élmények; 2. a közösség és mások baja iránti „természetes

közös érdek, akkor azt még jóakarattal sem lehet képviselni. Egységes csoport a meglévő feltételeket is gazdaságosabban tudja kihasználni: a mindennapi élet okos szervezésével. (Alapszervezeti, kollégiumi rendezvények egyeztetése; korlátozott számban rendelkezésre álló jegyzetek kölcsönadása.)

Csatabárd nélkül

Bátyi Zoltán hozzászólásában „érdekháborúról” beszélt. Bizonyos tekintetben jogos lehet a kifejezés (pl. menza), de én úgy érzem, hogy a zöld asztal mellett értelmes, határozott szóval többet lehetne elérni és tenni, mint a csatabárd kihasználásával. Biztatásul hadd idézzek kicsit hosszabban a **KISZ IX. kongresszusának határozatából**: „A szocialista demokrácia fejlődése és az ifjúsági törvény végrehajtása minden KISZ-tagnak lehetőséget nyújt arra, — s egyben kötelességévé is teszi —, hogy közvetlenül részt vegyen iskolai, munkahelyi, lakóhelyi közösségeinek életében, véleményét nyilvánítson... s munkálkodjék közös feladataink megoldásán. A jogok érvényesítésének erkölcsi alapját a társadalmi kötelességek teljesítése, a becsületes munka adja meg.” Továbbá: „A KISZ-szervezetei és bizottságai képviseljék a fiatalok érdekeit, gyakorolják az ifjúsági törvényben biztosított jogukat az élet-, munkahelyi és tanulási körülmények... a fiatalok képzése továbbképzése területén.”

SZARVAS GÁBOR, a SZOTE MSZMP Hallgatói Alapszervezet szervező titkára

A polgári eljárás

A Közgazdasági és Jogi Kiadó gondozásában jelent meg **Szilbereky Jenő: A polgári eljárás funkciója és hatékonysága** című könyve. A szerző arra a kérdésre ad feleletet, hogy miben jelölhető meg annak az eljárásnak a társadalmi szerepe, amelyben az állampolgárok és szocialista szervezetek alapvető életviszonyaiban történik jogaik és kötelezettségeiket érintő döntés, intézkedés. Szilbereky professzor a hazai polgári eljárásstudományban elsőként — az eljárás funkcióival összefüggésben — erősen hangsúlyozza a polgári jogi jogsértések oktatásának fontosságát.

A szerző a polgári eljárásjog funkcióját abban látja, hogy a bíróság igazságszolgáltatási tevékenysége igazságos döntéssel védje az állampolgárok jogait és törvényes érdekeit, segítse elő a jogsértések megelőzését azáltal is, hogy a felekre és a feleken kívülálló személyekre is nevelő hatást gyakorol. Igazságos döntést akkor hozhat a bíróság, ha feltárja a felek közötti jogviszony valóságos tényeit és ítéletében megfelelő döntést hoz. A jogsértések megelőzéséhez akkor tud hozzájárulni, ha az anyagi, jogi szankciót megvalósítja. A polgári eljárásban a nevelő, tudati hatásokat segíthetik: a nyilvános tárgyalás, a helyszíni tárgyalás, a tömegtájékoztatók.

A mű legterjedelmesebb része a polgári eljárás hatékonyságával foglalkozik. A szerző ismerteti az ezzel kapcsolatos külföldi és hazai nézeteket, majd részletesen vizsgálja a kérdést mind tartalmi, mind módszertani oldalról. Az eljárás nevezhető hatékonynak, amely a kívánt hatást eléri, megvalósul az eljárás célja, funkciója. E tartalmi hatékonyságot megfelelő módszerrel, tevékenységgel kell elérni. A tevékenység pedig akkor hatékony, ha az alapos és gyors.

A szerző művében vizsgálja az eljárás, illetve a tárgyalás szerkezetének és hatékonyságának viszonyát is. Abból indulva, hogy csak a megfelelően előkészített tárgyalás lehet hatékony, teljesen új javaslatot tesz a tárgyalás előkészítésének olyan szabályozására, amely azt önálló perszónának tekintené.

Végezetül foglalkozik a tudományos-műszaki fejlődésnek a polgári eljárásra gyakorolt hatásával, mivel az előrehaladás adta lehetőségek, eszközök is a polgári eljárás hatékonyságának szolgálatába állíthatók. (Pl. lyukkártya, lyukszalag, hanglemezek stb.) A mélyreható elméleti fejtegetések mellett részletesen feldolgozza a hazai polgári jogalkalmazásból a témához kapcsolódó gyakorlati tapasztalatokat is.

SZABÓ IMEE

A nép a török ellen

A közelmúltban jelent meg a **JATE Acta Historica** sorozatának legújabb, 61. kötete: Magyarország népeinek harca a török hódítók ellen 1526—1541. A szerző, **Szántó Imre** professzor e munkájában egy napjainkban is sokat vitatott korszakról rajzol monografikus igényű objektív képet.

A rendi anarchiába süllyedt Magyarország ereje a török áradat feltartóztatására egymagában elégtelenné bizonyult. A külföldi — elsősorban Habsburg — segítség vizsgálata így érthetően fontos szerepet kap. A nemzetközi helyzet és a diplomáciai viszonyok gondos elemzése után jut a szerző arra a következtetésre, hogy egy dinamikusabb török politika kibontakozását a Habsburg-birodalom labilis pénzügyi helyzetén kívül az itáliai háború költségei és a magyar rendek szűkkeltsége akadályozta.

Rendkívül értékes részét képezik e munkának a népi ellenállás kérdéseivel foglalkozó fejezetek. A mohácsi csata után a török haderők nem a magyar feudális hadseregek, hanem a „szegénység” hősies ellenállásába ütköztek (Héregy, Vértesmarót). Jellemző adat a küzdelem egyenlőtlen voltán, illetve a török sereg bosszúvágyának érzékeltetésére, hogy Vértesmarótnál több paraszt, asz-

szony és gyermek lelte halálát, mint ahány harcos Mohácsnál elesett.

A török hódítók elleni harcban fontos szerepet játszott a Balkán-félsziget északi részén hajduk-, vagy hajdut-mozgalom. (Az elnevezésből különböző etnikai különbséget jelez.) A hajdukok, vagy hajduktól valamennyien szökevények voltak, akik a török földesúr engedélye nélkül hagyták el földjüket, s a török hódítás és belső feudális elnyomás ellen egyaránt harcoltak. A török elől menekülő balkáni népek egy része Magyarországon új hazára talált. A Temes vidékére kerülő hajdukok élete és helyzete hasonló maradt a balkániakéhoz. Ezek az elemek, valamint magyarok és románok alkották **Car Jovan Nenad** felkelő seregének zömét. Az 1526—27-ben Car Jovan Nenad vezetésével lezajlott felkelés kezdetben elsődlegesen törökellenes, később antifeudális küzdelem volt. A két király, I. Ferdinánd és Szapolyai János hatalomát való vetelkedésébe bekapcsolódva I. Ferdinánd zsoldjában pártharcú volt. Szántó Imre rámutat arra is, hogy ez a küzdelem osztály és nem nemzetiségi harc volt, mint ahogyan ezt korábban több történész állította.

PETROVICS ISTVÁN

Napjaink szállóigéi

címmel a napokban jelentette meg a **Gondolat** Kiadó **Békés István** kétkötetes szállóige gyűjteményét. A tudományos igényű megalkotott, olvasmányos kötetekben a szerző történelmi és művelődéstörténeti csoportokba gyűjtötte a mindennap használatos szárnyasszavakat.

A minden eddiginél teljesebb összefoglalóban az emberiség történetének nagy korszakából és nagy egyéniségeitől származó, máig élő, használatos velős mondatok mellett ott találjuk már a nemrégiben keletkezett vagy éppen most elterjedőben levő „modernkori” szállóigeeket is. A szerző rávilágít e sajtó- és sajtószálló

kultúrtörténeti értékeknek keletkezésére, elterjedésére, elemzi használatuk módjait, összefüggéseiket — s koronkénti esetleges értelem módosulásait.

A térben és időben tág horizontú anyag megismerése arra inspirálja az olvasót, hogy ezután igyekezzék a szállóigeeket minél pontosabban, a megfelelő időben és helyzetben, értelmüknek megfelelően alkalmazni. S mert erre tanít elsősorban az élvezetes olvasmányt nyújtó munka, bizonyára nem kell magyarázni, hogy megismerni miért kötelességszerű valamennyi értelmiségi számára.

Minden fogorvostanhallgató saját bőrén érezheti az első két évben — mikor mintegy „hozzácsapva” az általános orvostanhallgatókhoz, velük megegyező oktatásban részesülnek —, hogy bizony kissé „számkivetettek”. Ezért is fontos, hogy a fogorvosi KISZ-alapszervezet egyszerre mind az öt évfolyam számára biztosítsa a kikapcsolódást, a sport és politikai tájékozódás feltételeit. Így évente néhány alkalommal — miként a novemberi Fogász Napon is — birtokunkba vesszük a klubot, a sportpályát.

Valamennyi évfolyam bekapcsolódott abba a vetélkedőbe, melyet az orvosegyetemi klubban tartottunk. Képzőművészet, irodalom, zene és politika terén mérték össze tudásukat a háromfős csapatok. A zsűriben dr. **Toth Károly** professzor és dr. **Fazekas András** tanársegéd bírálták el a válaszok helyességét. (A vetélkedőn egyetlen dolgot nehezményezett a professzorunk, mégpedig a harmadik díjként átnyújtott táblacsókat — éppen a fogászati hónap kellős közepén!)

A továbbiakban bravúros sörívő, evő és etető versenyekre nevezhetők be az egybegyűltek. A romok eltakarítása után discóban lazíthattuk fel izmainkat.

F. E.

Véradás

A városi Vöröskereszt szervezésében a József Attila Tudományegyetem hallgatóinak körében véradónapot tartottak az egyetem KISZ-klubjában.

Előadás

November 25-én a Szegedi Akadémiai Bizottság ünnepi ülést tartott dr. **Székelyfalvy-Nagy Béla** akadémikus elnöklétével. Az ülés résztvevői meghallgatták dr. **Kovács István** akadémikus november 7. jelentőségéről és a Szovjet-unió új alkotmányáról tartott előadását.

Szerzői est

November 30-án rendezték meg **Belányi György** és **Géczi János** szerzők estjét a Herman Ottó Kollégiumban. A két ifjú költő versel elé **Csapody Miklós** mondott bevezetőt. Ezt követően költeményeikből hallgathattak meg összeállítás az érdeklődők **Fráter Katalin**, a kecskeméti Katona József Színház művésze, valamint **Holman Endre** előadóművész tolmácsolásában.